

De gendergelijkheidsindex is een uniek meetinstrument dat de complexiteit van gendergelijkheid vat in een gebruikersvriendelijke en gemakkelijk te interpreteren meting. Op basis van het beleidskader van de Europese Unie levert de index een bijdrage aan de monitoring van de vooruitgang in gendergelijkheid in de hele EU in de loop der tijd.

De gendergelijkheidsindex bestaat uit zes kerndomeinen (werk, geld, kennis, tijd, macht en gezondheid) en twee satellietdomeinen (geweld en intersectionele ongelijkheden). De index wordt berekend door genderindicatoren te combineren in één overzichtsmeting. De index wijst een score toe aan de lidstaten waarbij een 1 staat voor totale ongelijkheid en 100 voor volledige gelijkheid. Niet alleen wordt de genderkloof tussen mannen en vrouwen gemeten, maar de index houdt ook rekening met de landenachtergrond en de verschillende niveaus van de bereikte resultaten van de lidstaten op verschillende gebieden. Een hoge totaalscore weerspiegelt zowel een kleine (of geen) genderkloof en een goede situatie voor iedereen (bv. hoge betrokkenheid van zowel vrouwen als mannen bij werkgelegenheid).

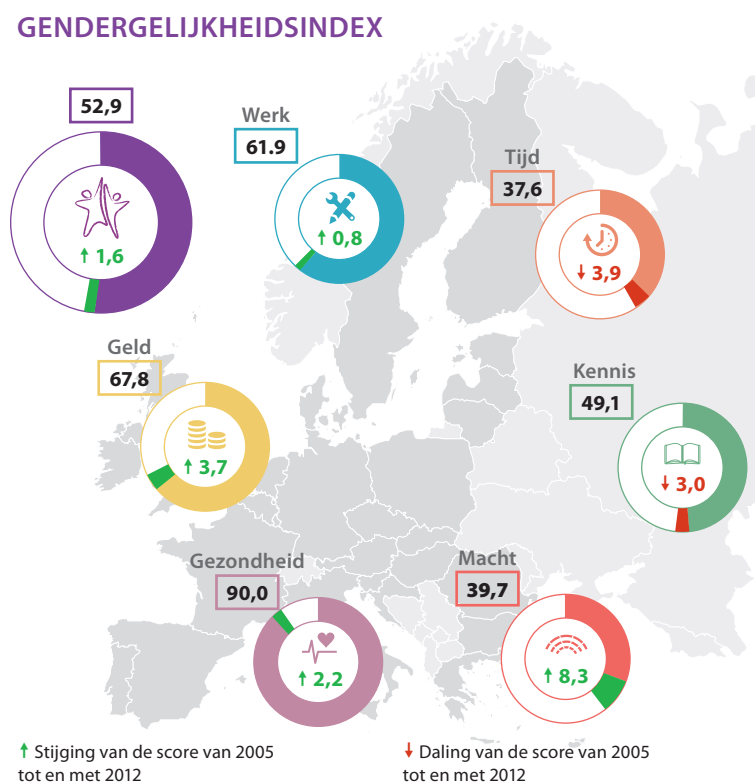
De gendergelijkheidsindex 2015 meet hoe ver (of hoe dichtbij) de EU en de lidstaten waren van het bereiken van gendergelijkheid in 2005, 2010 en 2012 ⁽¹⁾. De index geeft de resultaten voor elk domein en subdomein. Daarnaast wordt in deze index voor het eerst getracht een samengestelde meting te berekenen voor geweld tegen vrouwen.

Vooruitgang in gendergelijkheid sinds 2005

De gendergelijkheidsindex laat marginale vooruitgang zien, met een lichte stijging van 1,6 tussen 2005 en 2012. Met een gemiddelde score van **52,9 uit 100** in 2012 is de EU halverwege het bereiken van volledige gendergelijkheid.

De twee gebieden waar sprake is van de grootste uitdagingen, zijn de ongelijke verdeling van tijd voor de verzorging van kinderen, huishoudelijke en ontspanningsactiviteiten tussen vrouwen en mannen (ongelijkheid is toegenomen sinds 2005) en de vertegenwoordiging van vrouwen in posities van macht en besluitvorming. Hoewel er sinds 2005 meer vrouwen benoemd zijn op topposities, is de vooruitgang onvoldoende om de overweldigende oververtegenwoordiging van mannen te doorbreken.

Ondanks vooruitgang in de onderwijsprestaties, blijft segregatie in het onderwijs wijdverbreid en is er sprake van een daling in een leven lang leren. De totale score op het domein kennis is tussen 2005 en 2012 afgenomen. De gendergelijkheid op de domeinen werk en geld laten tekenen van verbetering zien, al blijft er sprake van een grote genderkloof in werkgelegenheid, inkomen en loon. De gemiddelde genderkloof van 38 % in pensioenen in de EU in 2012 laat een cumulatief gevolg zien van de ongelijkheden tussen vrouwen en mannen in een leven ⁽²⁾. De gendergelijkheidsscore op het domein gezondheid is hoog. In de toekomst kunnen belangrijke verschillen in gezondheidsgerelateerd gedrag tussen vrouwen en mannen worden toegevoegd om meer informatie te geven over genderongelijkheid op het vlak van gezondheid.

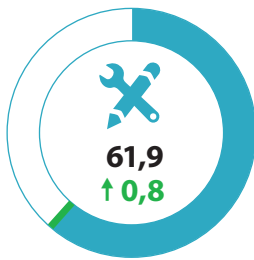

⁽¹⁾ De gendergelijkheidsindex is gebaseerd op de gegevens van Eurostat (Europese arbeidskrachtenenquête, loonstructurenenquête, EU-statistieken over inkomen en leefomstandigheden, demografische statistieken), van vragenlijsten over onderwijsstatistieken van Unesco/OESO/Eurostat, van de Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden van Eurofound, van de WMID-gegevensbank van de Europese Commissie en van de enquête over geweld tegen vrouwen van het FRA.

⁽²⁾ EIGE (2015), *Genderkloof in pensioenen in de EU. Onderzoeksnota voor het Letse voorzitterschap*. Te raadplegen op http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/MH0415087ENN_Web.pdf

Werk

Domein werk

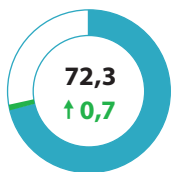

De score op het domein werk en de subdomeinen daarvan zijn sinds 2005 slechts marginaal gestegen. De genderkloof op het gebied van werkgelegenheid, gemeten in voltijdsequivalente (FTE) arbeidsparticipatie, is op EU-niveau licht afgenomen, voornamelijk als gevolg van lagere arbeidsparticipatie van mannen.

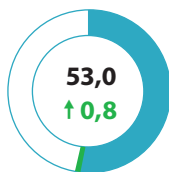
De algemene arbeidsparticipatie van vrouwen (62 % in 2012) ligt nog steeds ver onder het streefcijfer voor Europa 2020, wat streeft naar een arbeidsparticipatie van 75 % van de volwassen bevolking (leeftijd 20-64 jaar). Aangezien vrouwen vaak een deeltijdbaan hebben, wordt dat streefcijfer nog moeilijker te behalen als de arbeidsparticipatie rekening houdt met het aantal gewerkte uren in plaats van het aantal mensen met een baan.

Subdomeinen

Participatie

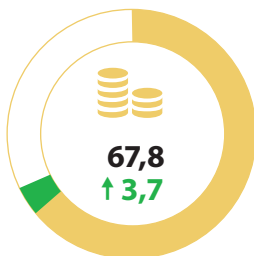
Segregatie en kwaliteit van de arbeid

Het subdomein segregatie en kwaliteit van de arbeid laat lichte vooruitgang zien, voornamelijk als gevolg van een verbetering in de arbeidsomstandigheden. De mogelijkheid voor werknemers om onder werktijd één of twee uur vrij te nemen, is bijna verdubbeld (van 18 % in 2005 tot 33 % in 2012) en de genderkloof is kleiner geworden. De op basis van gender gescheiden arbeidsmarkt blijft in het huidige Europa echter een realiteit voor vrouwen en mannen. In 2012 waren gemiddeld bijna vier keer zoveel vrouwen als mannen (30 % in vergelijking met 8 %) werkzaam in het onderwijs, de gezondheidszorg en het maatschappelijk werk in de EU.

Geld

Domein geld

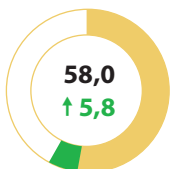

De score op het domein geld is tussen 2005 en 2012 met 3,7 gestegen. De vooruitgang op dit domein wordt grotendeels bepaald door de algemene verbetering in de toegang tot financiële middelen voor zowel vrouwen als mannen (met 5,8 punten), al blijft er een aanzienlijke genderkloof bestaan en is deze grotendeels ongewijzigd.

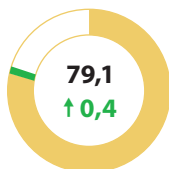
Hoewel de score iets hoger is dan op andere domeinen, ondervinden vrouwen in de gehele EU meer problemen bij de toegang tot financiële middelen. Vrouwen verdienen minder dan mannen en hebben een lager inkomen, inclusief pensioenen. Er wordt opmerkelijk langzaam vooruitgang geboekt bij het dichten van de genderkloof op het gebied van loon en inkomen.

Subdomeinen

Financiële bronnen

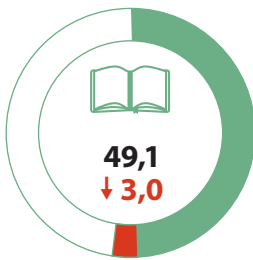
Economische situatie

Dit domein tracht inzicht te geven in de machtsverhouding tussen vrouwen en mannen bij het beheer van financiële en economische bronnen in een huishouden. Dit is een grote uitdaging, aangezien de inkomensindicatoren gebruikmaken van gegevens op het niveau van het huishouden en ervan uitgaan dat het inkomen gelijk wordt verdeeld onder alle leden. Afzonderlijke indicatoren zouden derhalve meer gendergevoelige informatie verstrekken en een realistischere situatie schetsen van de inkomensdeling tussen gezinsleden.

Kennis

Domein kennis

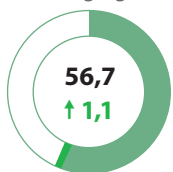

De lagere totaalscore op het domein kennis (3 punten lager) is het gevolg van afgenomen volwassen deelname (van 15-74 jaar) aan een leven lang leren, zowel bij formeel als bij niet-formeel onderwijs en opleiding.

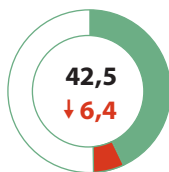
Het opleidingsniveau van vrouwen en mannen neemt gestaag toe en momenteel hebben meer vrouwen dan mannen een masteropleiding voltooid. Vrouwen zijn echter nog steeds voornamelijk aanwezig op vakgebieden die traditioneel als „vrouwelijk” worden beschouwd. In 2012 waren vrouwen in de EU-28 oververtegenwoordigd onder tertiaire studenten op de gebieden onderwijs (77 %), gezondheid en welzijn (73 %) en geesteswetenschappen en kunsten (65 %). Gender-segregatie op alle onderwijsniveaus leidt tot beroepssegregatie en heeft derhalve gevolgen voor de toekomstige carrièremogelijkheden van zowel vrouwen als mannen.

Subdomeinen

Bereiken van opleidingsniveau en segregatie

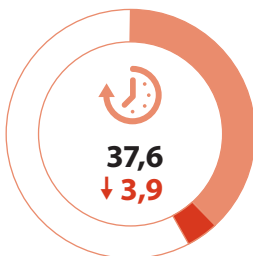
Een leven lang leren

Gelet op de snelle technologische veranderingen en de transformatie van de arbeidsmarkt, is een leven lang leren een gebied dat van cruciaal belang is voor zowel vrouwen als mannen. Het merendeel van de lidstaten loopt echter aanzienlijk achter op het behalen van het streefcijfer van 15 % van de volwassenen tussen 25 en 64 jaar die deelnemen aan een leven lang leren, zoals uiteengezet in het strategisch kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding (ET2020).

Tijd

Domein tijd

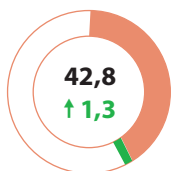

Het domein tijd heeft de laagste score van alle indexdomeinen (37,6) en laat de grootste uitdaging zien, namelijk de tijdsverdeling tussen vrouwen en mannen. De daling van 3,9 punten tussen 2005 en 2010 werd voornamelijk veroorzaakt door het afnemen van de tijd die zowel vrouwen als mannen konden besteden aan sociale activiteiten.

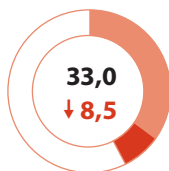
Gemiddeld houdt 77 % van de vrouwen in de EU zich dagelijks minstens één uur bezig met koken en het huishouden, vergeleken met slechts 24 % van de mannen. Vrouwen blijven veel meer verantwoordelijkheid nemen in het verzorgen van het gezin. De ongelijkheid in de tijdsverdeling thuis strekt zich ook uit tot andere sociale activiteiten. In het merendeel van de lidstaten nemen meer mannen dan vrouwen deel aan sport-, culturele of ontspanningsactiviteiten buitenshuis.

Subdomeinen

Zorgactiviteiten

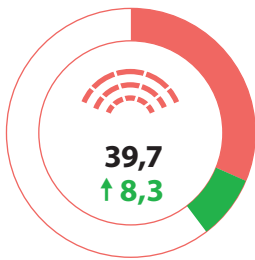
Sociale activiteiten

De persoonlijke tijd die wordt besteed aan zorgtaken heeft een grote invloed op de arbeidsmogelijkheden van vrouwen en hun economische onafhankelijkheid. Deze bevindingen bevestigen opnieuw het belang van maatregelen voor een betere combinatie van beroeps- en privéleven voor vrouwen en mannen, zoals een toereikend aanbod van betaalbare en hoogwaardige zorgdiensten voor kinderen en andere afhankelijke personen en flexibele arbeidsregelingen.

Macht

Domein macht

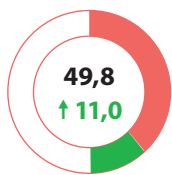

Het domein macht heeft de op een na laagste score, ondanks de meest scherpe stijging van de score met 8,3 punten sinds 2005.

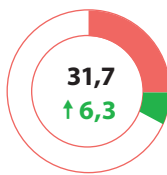
De resultaten laten aanzienlijke vooruitgang zien in de vertegenwoordiging van vrouwen in de raden van bestuur van beursgenoteerde ondernemingen. In de financiële sector zijn vrouwen echter bijna afwezig in de besluitvorming. Slechts een van de 28 presidenten van de centrale banken was een vrouw in 2014, op Cyprus, en datzelfde jaar waren er slechts twee vrouwelijke ministers van Financiën in de EU (in Roemenië en Zweden).

Subdomeinen

Politieke macht

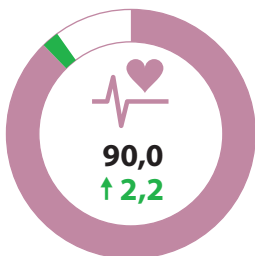
Economische macht

De afgelopen jaren hebben maatregelen die door de lidstaten zijn toegepast en gerichte EU-initiatieven, zoals de voorgestelde richtlijn inzake de verbetering van de man-vrouwverhouding bij niet-uitvoerende bestuurders, bijgedragen aan een aanzienlijke verbetering van de toegang van vrouwen tot leidinggevende posities in het bedrijfsleven. Er zijn echter een breder publiek debat en een verhoging van het bewustzijn nodig om de bedrijfscultuur te veranderen. Lange werkdagen en de fysieke aanwezigheid op het werk, in combinatie met de traditionele mannelijke manieren van leiding geven en een gebrek aan transparantie bij de wervings- en promotiepraktijken bevoordelen mannen en versterken genderongelijkheid.

Gezondheid

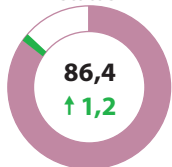
Domein gezondheid

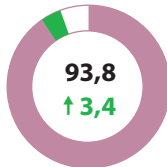
Het domein gezondheid is een belangrijk gebied voor gendergelijkheid. Gezondheid houdt rechtstreeks verband met niet alleen persoonlijk, sociaal en economisch welzijn, maar ook met menselijke waardigheid en fysieke integriteit. De score op het domein gezondheid is sinds 2005 licht toegenomen met 2,2 punten als gevolg van een kleine vooruitgang in gezondheidsstatus en, in grotere mate, verbeterde toegang tot gezondheidsstructuren. Dit komt tot uiting in een groter aantal personen bij wie aan de medische en tandheelkundige behoeften wordt voldaan.

Subdomeinen

Gezondheids-status

Toegang

Aangezien passende indicatoren niet beschikbaar zijn, wordt in de huidige meting geen rekening gehouden met verschillen in gezondheidsgerelateerd gedrag van vrouwen en mannen. Het gedrag en de levenswijze van vrouwen en mannen verschillen al naar gelang vooraf bepaalde kenmerken van mannelijkheid en vrouwelijkheid. Daarom is het van groot belang om het gendergerelateerde gedrag vast te stellen achter ongelijkheden in de gezondheid.

De Europese gezondheidsenquête (EHIS), die is uitgevoerd in 2014, zal belangrijke gegevens verstrekken over gezondheidsdeterminanten, die worden meegenomen in de volgende editie van de gendergelijkheidsindex.

Gendergelijkheidsindex 2015: satellietdomeinen

Geweld

Het domein geweld werd in 2013 geïdentificeerd als de grootste genderkloof als gevolg van een gebrek aan vergelijkbare en geharmoniseerde gegevens op EU-niveau. Voortbouwend op de enquête van het FRA over geweld tegen vrouwen en gegevens uit de Eurobarometer, stelt de gendergelijkheidsindex 2015 een mogelijke samengestelde meting van geweld tegen vrouwen voor. Deze analyseert tevens de houding ten opzichte van geweld tegen vrouwen en bewustzijnsniveaus, evenals het vertrouwen in politie en justitie in een bepaalde samenleving. Uit de analyse blijkt dat in landen waar de gendergelijkheid hoger is, zoals gemeten in de index, geweld tegen vrouwen minder wordt aanvaard en de kans groter is dat vrouwen aangifte doen van geweld. De lagere niveaus van aangifte tegen geweld zijn niet noodzakelijkerwijs een afspiegeling van een lager niveau van geweld, maar houden eerder in dat de houding ten opzichte van geweld tegen vrouwen, bewustzijn hierover en het vertrouwen in politie en justitie voorkomen dat aangifte wordt gedaan.

De toezegging van de EU en haar lidstaten om geweld tegen vrouwen uit te bannen moet worden ondersteund door bewijs in de vorm van systematische, vergelijkbare en geharmoniseerde gegevens. EIGE zal verdergaan met de ontwikkeling van een uitgebreid metingskader voor geweld tegen vrouwen, waarin gegevens uit enquêtes en administratieve bronnen worden gecombineerd.

Intersectionele ongelijkheden

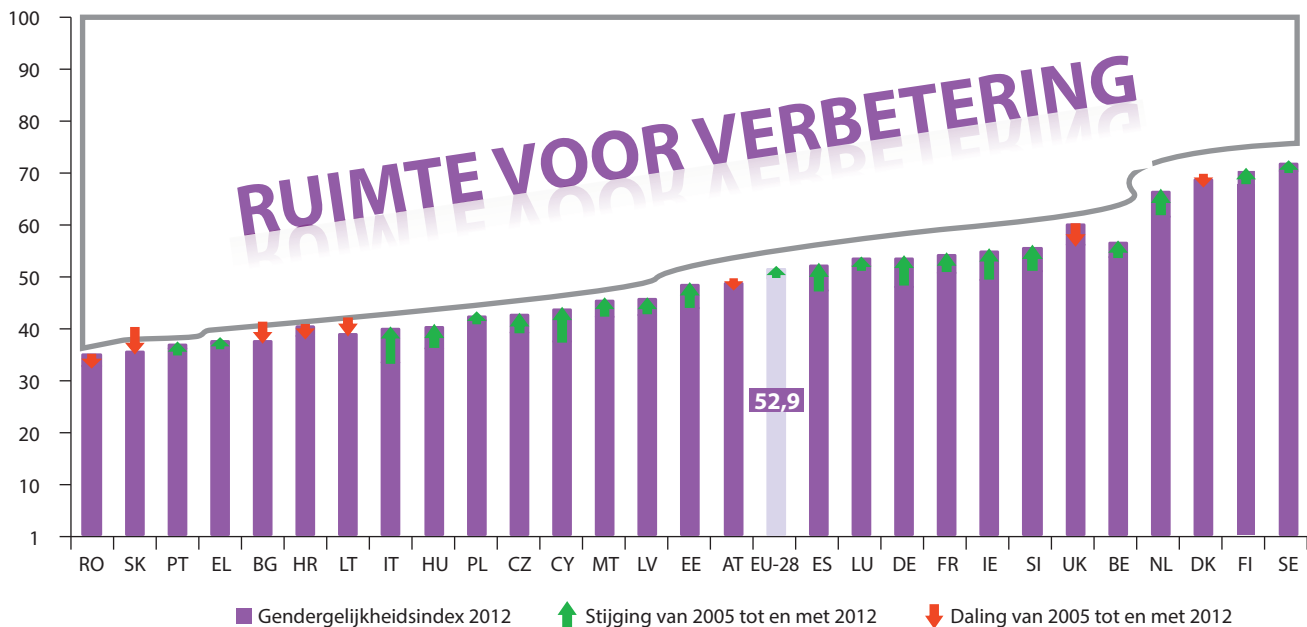

In het domein intersectionele ongelijkheden wordt gekeken naar het kruispunt van gender en andere aspecten die van invloed kunnen zijn op de levenservaring van vrouwen en mannen. De genderkloof in werkgelegenheid is bijvoorbeeld groter voor allochtone werknemers dan voor autochtonen, waaruit blijkt dat de genderpatronen op het gebied van migratie beter moeten worden geanalyseerd. Dit wordt met name relevant in het kader van de vluchtelingentendensen waarmee de EU momenteel wordt geconfronteerd. Oudere werknemers zijn ook kwetsbaar en ervaren zowel minder toegang tot werkgelegenheid als een hoger niveau van genderongelijkheid in alle lidstaten. Inzicht in de factoren die betrokken zijn bij de koppeling tussen gender en leeftijdsdiscriminatie is van cruciaal belang, met name voor het bestrijden van armoede onder oudere vrouwen. Bij alleenstaande ouders, met name huishoudens met een alleenstaande moeder, is het armoedeniveau hoger dan voor de gehele bevolking, waaruit blijkt dat het aanpakken van armoede en sociale uitsluiting tevens een genderdimensie moet bevatten.

Het is van groot belang om de manieren waarop ongelijkheden elkaar kruisen te bespreken en verder te analyseren, waarbij moet worden erkend dat vrouwen en mannen geen homogene groepen zijn. In de volgende versie van de gendergelijkheidsindex zal hier gedetailleerder op worden ingegaan.

De gendergelijkheidsindex 2015

De index heeft, voor het eerst in de Europese Unie, een tijdsreeks opgebouwd om de gendergelijkheid over een vaste periode te monitoren. Uit de resultaten blijkt dat de Europese Unie **halverwege volledige gendergelijkheid** is, met slechts marginale vooruitgang tussen 2005 en 2012.

Unieke kenmerken en voordelen van de gendergelijkheidsindex

De gendergelijkheidsindex:

- maakt het mogelijk de vooruitgang te volgen van gendergelijkheid in de EU en in de loop der tijd;
- ondersteunt beleidsmakers bij de beoordeling van hoe ver een bepaalde lidstaat verwijderd is van het bereiken van gendergelijkheid;
- laat de verschillende resultaten zien van het nationale en het EU-beleid voor vrouwen en mannen;
- maakt een zinvolle analyse van gender en vergelijkingen tussen verschillende beleidsgebieden mogelijk;
- ondersteunt de ontwikkeling en uitvoering van beleid en wetgeving op het gebied van gendergelijkheid;
- verhoogt het bewustzijn bij beleidsmakers en het publiek van de vooruitgang en uitdagingen bij de uitvoering van het beleid inzake gendergelijkheid;
- geeft aan waar er sprake is van een genderkloof en roept op tot geharmoniseerde, vergelijkbare en betrouwbare gegevens die zowel zijn uitgesplitst naar geslacht als beschikbaar zijn voor alle lidstaten.

Het Europees Instituut voor gendergelijkheid

Het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE) is het Europese kenniscentrum voor gendergelijkheid. EIGE ondersteunt beleidsmakers en alle relevante instellingen in hun inspanningen om gelijkheid tussen vrouwen en mannen te verwezenlijken voor alle Europeanen. Het voorziet hen hiervoor van specifieke expertise en vergelijkbare en betrouwbare gegevens over gendergelijkheid in Europa.

Meer informatie:

<http://eige.europa.eu>

<http://www.twitter.com/eurogender>

<http://www.facebook.com/eige.europa.eu>

<http://www.youtube.com/eurogender>

<http://eurogender.eige.europa.eu>

Europees Instituut voor gendergelijkheid, EIGE
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
LITOUWEN
Tel. +370 52157444
E-mail: eige.sec@eige.europa.eu

PDF	MH-01-16-023-NL-N	10.2839/72278	978-92-9218-913-6
Print	MH-01-16-023-NL-C	10.2839/786791	978-92-9218-901-3